

עונג שבת (13)

ברכת הבנים: אמירת חלקו של פסוק

ברכת הבנים בליל שבת היא : "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" יש השואלים, הכיצד זה אומרים חלקו של הפסוק, והרי הגמרא במסכת מגילה (כב.) אומרת: "כל פסוקא דלא פסק משה, לא פסקינן". היינו: יש לומר פסוק במלואו, כפי שמשה רבינו הביאו בתורה, אם כן כיצד אומרים כאן רק חלקו של הפסוק? יש מיישבים זאת על פי יסוד דברי ה"אמרי אמת", כי כאשר כתוב במפורש בפסוק שיש לומר רק מכאן ואילך, הרי אין זה בגדר "פסוקא דלא פסק משה". וכאן הרי יעקב אבינו בברכתו ליוסף אמר (בראשית מח, כ): "בך יברך ישראל לאמור ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה", הרי שיעקב אבינו אמר במפורש שנוסח הברכה יהיה "ישימך אלוקים וכו'..." ולכן אין מניעה מלומר רק חלקו של פסוק. מטעם זה בליל הסדר מתחילה ההגדה באמירת "עבדים היינו..." אף שאין זה תחילתו של פסוק, אלא כיון שנאמר בפסוק (דברים ו, כא): "ואמרת לבינך עבדים לפרעה במצרים..." הרי שהתורה אמרה במפורש כי האמירה מתחילה במילים "עבדים היינו..."

ב"כף החיים" כתוב כי כל ההלכה שאין להפסיק באמצע פסוק, מתיחסת רק לדרך קריאת הפסוקים בתורה, אבל אם זה דרך תפילה, אין כל מניעה לכך.

ומתוך האור "שבת קודש"

אפרים ומנשה היו בעלי עין טובה

ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה

מה היה המיוחד באפרים ומנשה, שכלל ישראל מברכים לדורי דורות את ילדיהם שיהיו כאפרים וכמנשה? אמרו חז"ל (ברכות נג.): "גדול העונה אמן יותר מן המברך". לכאורה צריך להבין מדוע מעלתו של העונה אמן גדולה מן המברך. אדם קנה פרי, שילם עליו במיטב כספו והנה הוא עומד ומברך: "ברוך אתה ה'....בורא פרי העץ", מודה להקב"ה על הפרי, ולעומתו עומד שם אדם אחר ואומר מילה אחת בלבד "אמן", מעלתו גדולה יותר ממנו, הכיצד? אפילו אם נאמר שברכתו בלי "אמן" היא ברכה חצויה, הרי לכל היותר היה צריך לומר כי אמירת אמן כמוה כמו אמירת הברכה עצמה, אך מדוע גדול העונה אמן יותר מן המברך? יש לומר: אדם המברך "בורא פרי העץ", יש לו שמחה וסיפוק, סוף כל סוף הוא עובד את השי"ת, זוכה למעלות גבוהות, לעומתו העונה אמן, הרי לא ברך בעצמו, אלא יש לו סיפוק מעבודת ה' של חבריו, וזו מעלה גבוהה! רבים הם

האנשים המעריכים תורה, אבל רק את התורה של עצמם, הם מעריכים מצוות, אבל רק המצוות שהם מקיימים. אין רבים המעריכים את התורה והמצוות של זולתם, והנה עומד כאן אדם ומעריך בכל לבו את עבודת הבורא של זולתו, זו מעלה גבוהה ביותר, לכן העונה אמן גדול מן המברך.

באים אפרים ומנשה להתברך אצל יעקב אבינו, והוא שם את ידו הימנית על ראש אפרים ואת ידו השמאלית על ראש מנשה, הוא מקדים בברכתו את אפרים הצעיר למנשה הבכור. כיצד היה צריך להגיב מנשה? הוא היה צריך להעמיד את הסבא על טעותו, ולהסביר לו כי עליו לשים את ידו הימנית על ראשו, אך מנשה שותק, הוא מקבל בשמחה את הברכה שמברך יעקב אבינו אותו ואת אפרים. ואת העובדה שידו הימנית של הסבא מונחת על ראש אחיו. הוא שמח בשמחת אחיו. הוא שומע כיצד מנסה אביו יוסף להעמיד את הסבא על טעותו. גם אפרים שומע זאת, ולכאורה היה צריך לומר לאביו יוסף: אבא בבקשה אל תתערב, אם סבא החליט לשים ידו בימינו על ראשי, מדוע אתה מנסה לשנות את זה? אבל גם אפרים שותק. עינו של מנשה לא צרה בברכה הגדולה יותר שקיבל אחיו, ואפרים אינו מנסה למנוע מאביו לשנות את סדר הידים, כי לא יפריע לו אם יד ימין של יעקב, תהיה על ראש אחיו מנשה. הרי לנו שני אחים שהיתה להם עין טובה זה כלפי זה. לכן נקבע לדורות כי כלל ישראל יברכו את ילדיהם: "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה", הלואי ותהיה לכם עין טובה זה לזה כשם שהיה לשני בני יוסף אפרים ומנשה.

ומתוך האור "שבת קודש בשם הרב צמח צדוק

קדושת השבת נוצרת ע"י הקב"ה

ישנו הבדל בין השבת לשאר ימים טובים. כל קדושה שיש בתורה, נוצרת ע"י אדם. קדושת ארץ ישראל נוצרה ע"י יהושע בן נון ועזרא הסופר, קדושה ראשונה קידשה לשעתה, וקידשה לעתיד לבוא, קדושת בית המקדש נוצרה ע"י שמואל הנביא ושלמה המלך, קדושה המועדים נוצרת ע"י ישראל שמקדשים את החודש. ישנה קדושה אחת שהקב"ה בעצמו יותר אותה, ואין לנו שום שותפות בה, שבת קודש! שבת נבראה ע"י הקב"ה בתחילת הבריאה, זכר למעשה בראשית. יש קושיא על הרמב"ם (הלכות יסודי הצורה פ"ז ה"א) שם הוא כותב, שאין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גבור במדותיו, ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד, וכמו כן הוא צריך להיות שלם בגופו, ללא מום. והרי בלעם הרשע לא היה

"ושמרתם את השבת כי קודש יהיה לכם", ובמילה כתוב: "הימול לכם כל זכר" ומתוך האור "שבת קודש"

הלכה: ספירת העומר קודמת לקידוש לבנה

כתב השו"ע (או"ח סימן תפט ס"ט): ובמוצאי שבת ויו"ט יש לספור קודם הבדלה. ובפסקי תשובות (אות כו) כתב, ומנהג העולם שמקדימים ספירת העומר לקידוש לבנה וכן יש לנהוג אם כי יש להסתפק לענין תדיר אם זה שמקדשין הלבנה לעיתים מזומנות אף שאינו אלא י"ב פעמים בשנה הרי זה תדיר לגבי ספירת העומר או שספירת העומר שהיא מ"ט יום תדירה לגבי קידוש הלבנה, ומיהו כשיש ריבוי עננים ויש חשש שאם יעבור זמן, לא יוכלו לקדש הלבנה, יקדימו קידוש הלבנה לספירת העומר.

פתגם: אהבת חברים אמיתית היא להרגיש מה שחסר לחבר.
ספר "שמחלה"

חקירה: ברכה: האוכל דבר איסור אין לברך מדין "בוצע בדרך ניאץ ה' ", או מפני שנחשב כאוכל שאינו ראוי לאכילה, שהאיסור לאוכלו מחשיבו כאינו ראוי (אבן האזל ברכות א-יט. רמב"ם אינו ראוי)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כן טיבה של גלות

דוכס אחד אחד שאל רבי צבי הירש לוי: מה טעם נהוג אצלכם שהתינוקות שואלים, מה נשתנה בפסח ולא בסוכות? והרי הדעת נותנת ששאלה זו תישאל דוקא בסוכות, מאחר שאז אתם משנים את סדרי חייכם יוצאים מדירת קבע לדירת עראי ומפקירים עצמכם לרוח ולקור! החזיר לו רבי צבי הירש: הרי שרויים אנו בגלות, ולכן בליל פסח כאשר הילד רואה יהודים מסובים דרך חירות מסביב לשולחנות ערוכים וחדוות חג מסביב, הריהו תמיה ושואל, מה נשתנה? ואילו בחג הסוכות מה הוא רואה? יהודים נטרדים מבתיים הקבועים ומתגוררים בתוך סוכה עראית, דולפת וקרה, שוב אינו מתפלל, שהרי כך טיבה של גלות.

ספר "חד ולחך" חלק א'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, דניאל בן רחל, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר.

לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל

מתגבר על יצרו, כידוע הוא היה בעל תאווה גדול, וכמו כן לא היה שלם בגופו, עיוור בעין אחת, ונכה. כיצד אפוא, יכול היה להיות נביא? כך היא התשובה: דברי הרמב"ם הללו הם תיאור מהו הכלי הנדרש לקבלת נבואה. וידועים דברי חז"ל: לא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם, כדי שלא יהא פתחון פה לאומות העולם לומר, אלו היה לנו נביא כמשה רבינו היינו עובדים להקב"ה. ואיזה נביא היה להם כמשה? זה בלעם בן בעור (במדבר פ"ד, כ), נבואתו של בלעם היתה מקבילה לנבואת משה רבינו. איזה כלי היה נדרש, איזו חכמה היתה נצרכת עבור נבואה של משה רבינו? התשובה היא, אין הכנה עבור נבואה של משה רבינו, כי היא באה לגמרי מצדו של השי"ת, ואם הוא יתברך יכול לדבר אל משה רבינו, באותה מידה הוא יכול לדבר אל בלעם הרשע ללא כל הכנה מוקדמת מצדו. כשאנחנו מצדנו צריכים לקבל קדושה, עלינו לייצר משהו כדי לקבל את הקדושה, כשה' נותן לנו הקדושה איננו נזקקים לשום הכנה מצדנו.

בגמרא (סנהדרין סה:) מסופר, שטורנוסרופוס שאל את ר"ע: כיצד אתה יודע שהיום שבת? ענה לו ר"ע: נהר סמבטיון יוכיח, כל השבוע הוא זורק אבנים, ובשבת נח, ותשובה נוספת ענה: קברו של אביו יוכח. הוא היה מנהיג רומאי, ומאז שמת עלה עשן מקברו, אבל בשבת העשן הפסיק. השאלה היא: וכי נהר הסמבטיון מקפיד גם על קיומן של שאר המצוות? האם הוא אוכל מצה בפסח, נוטל לולב בסוכות, או מניח תפילין? מדוע דוקא שבת? אבל התשובה כנ"ל. כל מצוה בתורה באה מצדנו, אנחנו מניחים תפילין, אנחנו תוקעים בשופר ואנחנו אוכלים מצה. אנחנו יוצרים את קדושת היו"ט, כפי שאומרים "מקדש ישראל והזמנים". את השבת, השי"ת נותן לנו. ממילא מי מרגיש את השבת? נהר סמבטיון מרגיש את השבת, השמש מרגישה את השבת, הצפרים מרגישות את השבת, כי השבת באה מאת ה'.

נפש שמשון "שבת קודש" מאת הרב פינקוס זצ"ל

עמידה בקידוש ובעוד שבע מצוות

כתב האבודרהם כלל יסודי בקיום המצוות: כל מצוה שכתוב בה "לכם" בתורה ובנביאים, צריך לקיימה מעומד. ומצינו שמונה מצוות כאלו, וסימנן: "העצלן שקם", כלומר אפילו אדם עצלן צריך לקום בהן: ה'-הלל, ע'-עומר, צ'-ציצית, ל'-לבנה, נ'-נטילת לולב, ש'-שופר, ק'-קידוש, מ'-מילה. כאמור, בכל אחת ממצוות אלו כתוב "לכם". בהלל כתוב: "השיר יהיה לכם כליל התקדש החג", בציצית כתוב: "והיה לכם לציצית", בלבנה כתוב: "החודש הזה לכם ראש חודשים", בנטילת לולב כתוב: "ולקחתם לכם ביום הראשון", בשופר כתוב: "יום תרועה יהיה לכם", בקידוש כתוב: